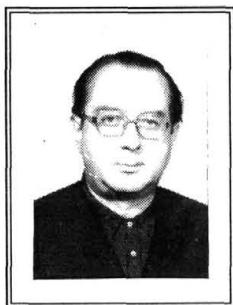

Szilágyi Tibor 1931–1998

Amikor a prágai forradalommal közel egyidőben a Könyvtártudományi és Módszertani Központba, az Új Könyvek szerkesztőségébe kerültem fiatal munkatársként, egy okos pillantás – ha jól számolom, a harmincas éveinek végén járó – ember villantotta rám tekintetét. Firtató, kérdező nézésének metakommunikatív „beszédét” emlékeimnek mély lenyomatai között őrzöm. Aztán meglepett: barátságos volt, de nem okoskodó és nem is sokat faggatott – én meg elfogult voltam: neves írók, s a szomszédos osztályokon (is) cikkeikből ismert kiváló könyvtári egyéniségek tiszteletet ébresztő gyűrűje zárta körül azt a szerkesztőségi atmoszférát körülöttem. Pár hónapnak kellett eltelnie, hogy kibontakozzon köztünk a párbeszéd, mely rávezetett: ez a nagy tudású, baráti kapcsolatait vehemens szívvel, véleményét élesen, műveltségét tartózkodó evidenciával képviselő ember nem csak a szerkesztőség, az akkori KMK-kollektíva egyik – korántsem szürke – eminenciása, hanem a magyar és világirodalom beavatott jelese is. Nemcsak „bukott” a korabeli magyar- és világirodalom értékes műveire, őt nem lehetett „palira venni”: egyéni, kritikus véleménnyel szolgált, akkori nézetem szerint egy kissé konzervatív, de nagyon megalapozott ízlés és szellem jegyében. Csak később állt össze a kép: nemcsak hogy több éves könyvtári, de zenei és műfordítói pálya áll mögötte, de alapos tájékozottság és felkészültség is. Szilágyi Tibor kivételesen karakteres jellem volt, és sohasem hajlott meg – sem a kisebb, sem a nagyobb hatalmak előtt – akár könyvtárügyről, informatikai kérdésekről, akár politikáról, zenéről, a korabeli irodalomra egyetemes dolgairól volt szó.

Most, hogy pályája lezárult, és hosszú szenvedések után teste immár porlad, tudatomban szükségszerűen végleges egységet alkot a személyisége. S itt előugranak azok a sohasem elmaszkolt emberi vonásai, azok a sem hatalomra, sem hírnévre (csak értő megbecsülésre) törekvő jellemi adottságai, amelyek mindig az ő – dialógus-készségét, a szeretettel és szenvedéllyel átítatott – kihívásait, a latin szó eredeti értelmében vett inspiratív *provokációit* jellemezték.

Pályája, pályaválasztása(i) mögött természetesen ott van a történelmi helyzet is: csak egy pillantást kell vetni a magyar szellemi élet élvonalába került évfolyamtársainak, pályatársainak névsorára – kiváló ifjú intellektusok, többségükben a polgári társadalom „fedezékbe vonult”, illetőleg „menedékbe” kényszerült tehetségei – választották a könyvtárosi pályát a kommunizmus „vad éveiben”. A ’60-as évek KMK-jának szellemét meghatározó egyéniségek is így kerültek elő szinte „a föld alól” – Szilágyi Tibor a mezőgazdasági sakkönyvtárak és tájékoztatásügy mélyéből bukkant elő (a sakkönyvtári munkákról és a mezőgazdasági kutatóintézeti könyvtári feladatokról szóló publikációival hívva fel magára a „regretálók” figyelmét), hogy aztán évtizedeken át – az „alapító szerkesztők” közé tartozva – az *Új Könyvek*,

a periodikum jellegét meghatározó szerkesztőjeként fussa be további szakmai pályáját. Ha kellett, a lendületes szerkesztői munka mellett – az intézményirányítás és a változó felelős szerkesztők igényei szerint – ambiciózusan „ásta be” magát egy-egy szaktémába, elsőként állítva össze a tárgyszó-katalógusok nemzetközi szakirodalmi szemléjét (1968), és egyszer – hosszas rábeszélésre – időlegesen még a KMK Könyvtári és Dokumentációs Osztályának vezetését is elvállalta. Szorgosan szerkesztette az UK természet- és alkalmazott tudományi, valamint világirodalmi szakágai recenziójának sokezer tételét, kumulatív köteteket, „Könyvtári kis tükör” c. gyarapítási ajánló-bibliográfiákat gondozott, amikor ezek kiadására került sor (1985).

Közel száz – amerikai és angol – kötet bibliográfiai leírása jelzi: fordította Szilágyi Tibor. Barth Istvánnal, Sükösd Mihállyal szinte egyidőben – szellemi ambíciók és egzisztenciális, intellektuális motivációk jegyében – a '60-as évek elején a Magvető Kiadó megbízásai alapján kezdte meg műfordítói pályáját, majd később az Európa egyik legstabilabb külső munkatársa lett. (Kevés reflektorfénybe került könyvtárosi-szerkesztői és fordítói munkássága nem csak párhuzamosnak látszik, de Szilágyi jellemének közös vonásait: intellektuális karakterének egységességét is mutatja). Hogy ez a „munkatársi” szerep mit is jelent, azt nem csak a megjelent kötetek, hanem a több száz lektori jelentés is „rejt” – a modern amerikai irodalom „felfedező jellegű” hazai publikációi, magyarországi sikereket arató kötetei mögött az ő szakvéleményének „fedezete” is áll. Joseph Heller, az ausztrál-angol Peter Marshall több, ismételt kiadásban is megjelent könyvét az ő átültetésében ismerhetjük magyarul, de fordított Faulkner, Malamudot, J. C. Oates-t, ambiciózus filológiával ültette át A. Huxley és G. Steiner esszékötetét, R. Graves egy remek könyvét, szövegének minősége volt a hazai Kurt Vonnegut sikeres recepciójának egyik alapja, és csendes büszkeséggel tartotta számon, hogy William Wharton-t voltaképpen „ő fedezte fel” a posztmodern világirodalmat is közvetíteni kezdő magyar könyvkiadás számára. Ha kellett, rendbe tette régebbi fordítások szövegét, újrafordított angol klasszikusokat, miközben – apályosabb időkben – rutinszerűen, de mindig mesterien megoldott munkákat végzett el. A kiadói viszonyok változásával, életének utolsó éveiben mind ritkábban jutott – invenciózus fordítói jellemét kihívó – megbízásokhoz, de fordítói minőségét az új kiadók jól kamatoztatták, különösen a sikeres természettudományi ismeretterjesztés angol nyelvű műveinek körében (pl. több Attenborough-könyv magyar változata fűződik a nevéhez).

Ízlésében és mentalitásában volt valami rokonszenves konzervativizmus, Mozartot, Chopint és Beethovent játszott inkább, ha odaült a zongorához, a modernizmus, a terjedő misztika-láz jelenségeit nem szerette, miközben nyitott volt: vállalva a mind hidegebbnek-ridegebbnek, mind elidegenültebbnek ható kortársi kultúra szinte minden lényegi provokációját.

Azért kellett könyvtári-szakmai hagyatékon túli tevékenységére emlékeztetni, mert a tudós, széles látókörű literátor-könyvtáros egyedi – kor szerint adott – változatát testesítette meg ő – a szakma törzsgárdája hajdan is a könyvtárosok filológusi, tudósi, írói, kritikusai művei révén is nyerte el rangját a magyar szellemi életben.

Sok-sok híve, barátja, olvasója, munkatársa hajthatja le fejét emléke előtt. E személyes és pályaképi mozaikok sem érhetnek el lényegéhez – mindez csak „pengő cimbalom” annak kifejezéséig, hogy mi minden okán szerettük, s kellett volna még jobban életében értékelnünk Szilágyi Tibort.

Fogarassy Miklós

Lezárva: 1998. június 22.

79. szám

Megjelenik: általában 30 nap alatt A szervezeteknek és a központi testületi tagoknak ki-
küldjük: a megjelenés után három napon belül

Elnökségi hírek

Kitüntetési előkészületek – Az elnökség május végén megküldte javaslatait az MKM Könyvtári Osztályának az idei Szinnyei-díjra és a Népművelésért díjra. Köszönettel vette a tájékoztatást a szervezetek kitüntetési javaslatairól és támogató levelet küldött egyes javaslatokhoz, amelyek előterjesztői ezt kérték. – Az MKE- emlékéremre idén az egyesület jeles tisztségviselői közül tizenháromra érkezett jelölés, a szervezetek szavazatainak összegyűjtése most van folyamatban.

Fitz-díj – Mint ismeretes, minden évben a vándorgyűlésen öt, az előző évben megjelent mű valamely alkotója vagy kiadója részesül Fitz-díjban a könyvtárosok szavazatai alapján. Az idei díjra az előkészítő bizottság (1998-tól a Bibliográfiái Szekció képviselőjében Gyuris György, a Könyvtárostanárok Egyesületétől Kalmárné Morcsányi Rozália, a Közkönyvtári Egylettől Horváthné Jakubecz Ilona, a Mezőgazdasági Szekció képviselőjében Billédi Ferencné, a Zenei Szekciótól Pogány György) megtette javaslatát, amelyet eljuttattunk a szervezetekhez. A könyvtárosok szavazatait a több mint 30 műre június 26-ig beérkezőleg várjuk az MKE titkárságára postán, faxon vagy e-postán. Döntés a július 8-i elnökségi ülésen születik.

Mi történt a szervezetekben?

Csongrád Megyei Könyvtárosok Egyesülete – A CSMKE első félévi programjaiból: március 19-én és április 16-án ismeretfelújító továbbképzés a katalógusépités szabályairól közművelődési és iskolai könyvtárosok részére; március 26-án Kokas Károly Könyvtárhasználati ismeretek c. tankönyvének ismertetése, majd a SZIRÉN rendszer bemutatása; május 11-én Rózsa Edit országgyűlési képviselő előadása Hogyan lobbyzzunk, érdekérvényesítés a polgári demokráciában címmel; május 22–23–24-én népmesei tanácskozás több alföldi megye könyvtárosainak, népművelőinek, pedagógusainak;

Elektronikus Könyvtár Szekció – Az MKE EKSZ és a Hungarnet Könyvtári Szakosztály közös szervezésében szakmai összejövetelre került sor 1998. jú-

nus 17-én Digitális könyvtár címmel. A rendezők legfőbb célja az volt, hogy a résztvevők megvitassák a tárgykör legújabb fejleményeit, újabb ismereteket szerezzenek és, a nagyobb konferenciáktól eltérően, szabadon beszélgethessenek is egymással. A két szakosztály tagjain kívül a Neumann-ház, a MEK és hasonló projektek iránt érdeklődőket is eszmecsereére invitálták.

Gyermekkönyvtáros Szekció – 1998. május 29–30-án Tapolcán tartottak konferenciát Hátrányos helyzetű gyermekek a könyvtárban címmel. Első nap került sor az előadásokra a hátrányos helyzet okairól és trendjeiről (Mihály Ottó, OKI), a gyermekkönyvtár szociális funkcióiról (Pálné Leinberger Agota, Kaposvár), a dyslexiás és a Down-kóros gyermekek segítéséről (Varga Károlyné, Tapolca, illetve Hadházi Csabáné, Debrecen), a nemzetiségi gyermekekről (Diósné Csontos Júlia, Békéscsaba), a problémás könyvtárhasználókról (Szabóné Horváth Mária, Szombathely), a szülőkkal való együttműködésről (Harangozó Attiláné, Debrecen). A második napon dyslexiás gyermekekkel való bemutató foglalkozáson vehettek részt az érdeklődők, majd fórumra és médiabemutatóra került sor a városi könyvtárban. A Szentgyörgy-hegyen baráti vacsorára, a Tavas-barlangban csónakázásra, múzeumlátogatásra is jutott idő.

Műszaki Könyvtáros Szekció – Június 12–13–14-én regionális rendezvényt szerveztek Sárospatakon a könyvtárak együttműködéséről a MOKSZ-szal, a Zempléni Könyvtárosok Szervezetével és a sárospataki városi könyvtárral közösen. Az előzetes program szerint Tóth Elek az MKM telematikai programjáról tartott tájékoztatást. Biczák Péter előadása a közhasznú információszolgáltatással foglalkozott. Freisinger Jenő az együttműködés tapasztalatairól, lehetőségeiről, Balogh Margit pedig a pályázatok másik oldaláról szolt. A szakmai programhoz a szekció hagyományai szerint gazdag kulturális és társas program kapcsolódott.

Olvasószolgálati Szekció – Szintén Tapolca volt a helyszíne és a városi könyvtár a házigazdája a Központi könyvtári ellátórendszerek / Közhasznú információszolgáltatás című szakmai tanácskozásnak (1998. június 11–13.). Az első témakörben szó esett a tapolcai, a Zala megyei, a fővárosi és a Szabolcs-Szatmár-Bereg megyei ellátórendszerről. A közhasznú és a vállalkozói információk szolgáltatását Pest megyei, budapesti, Békés és Veszprém megyei előadók mutatták be. A szervezők hangulatos, jókedvű programra: Badacsonytomajban könyvtárlátogatásra, a tájház megtekintésére, borkóstolóra, esti beszélgetésre invitálták a résztvevőket. A szombati napon autóbusszal kirándulásra került sor a Balaton-felvidék és a Káli-medence legszebb részein.

Zempléni Könyvtárosok Szervezete – 1998. május 29–31-én volt Sárospatakon és Sátoraljaújhelyen a határon túli magyar könyvtárosok 4. zempléni nemzetközi tanácskozása. A plenáris ülésen Papp István tartott előadást a közkönyvtárak hazai és nemzetközi kapcsolatairól, együttműködési lehetőségeiről. A határon túli magyar kollégák könyvtáraik kapcsolatáról számoltak be az anyaországgal. A második nap témái a következők voltak: a határon túli könyv- és lapkiadás, a könyvtárak segítése, a zempléni régióban működő média szerepe a kapcsolatok erősítésében. Sátoraljaújhelyen a Zemplénben folyó helytörténeti kutatások forrásaival és színhelyeivel ismerkedtek a tanácskozás résztvevői. A szakmai programot irodalmi est, városnézés, pincelátogatás, kirándulás egészítette ki.

Pénzügyek

NKA pályázataink – Egyesületünk összesen 2,050 eFt-ot nyert el az NKA tavaszi pályázatán. 700 eFt-ot a vándorgyűlés megrendezésére, 100 eFt-ot az EB-LIDA-val való kapcsolattartásra, 500 eFt-ot hálózati tanfolyamok szervezésére, 500 eFt-ot kül- és belföldi tanulmányutakra és 250 eFt-ot (visszamenőleg) az 1998. évi BOBCATSSS-szimpoziumon a magyar részvétel támogatására. Értesüléseink szerint az MKE szervezetei is sikerrel pályáztak (Csongrád M. K. E. – 200 eFt, Elektronikus Könyvtár Sz. – 200 eFt, Gyermekkönyvtáros Sz. – 150 eFt, Helyismereti Sz. – 150 eFt, Könyvtárostánárok E. – 250 eFt, Somogy M. Sz. – 150 eFt, Szabolcs-Szatmár-Bereg M. Sz. – 150 eFt, Vas M. Sz. – 300 eFt.)

Támogatás konferenciái részvételhez – 30–30 eFt-os támogatást kapott az MKE-től a DBI wolfenbütteli szemináriumán való részvételhez Csúry Károlyné (Somogyi-könyvtár), az EAHIL-konferencián való részvételhez Szabóné Balogh Klárisza (SOTE Könyvtára), az IFLA konferencián való részvételhez Nagy Anikó (OSZK).

Képzés

MKE-BC – Az MKE és a British Council együttműködésének újabb lépéseként 1998. június 25-én 1/2 3-kor előadásra és beszélgetésre kerül sor az 1996-os norwichi és belfasti tanulmányút két résztvevőjének, Koreny Ágnesnek és Varga Katalinnak szervezésében. Az előadás témája: beszámoló a British Council által szervezett könyvtár-menedzsment képzésekről, elsősorban arról a nemzetközi szemináriumról, amelyet 1998 márciusában tartottak Norwichban, és amelyen négyen vettek részt Magyarországról. A beszélgetés célja, kötetlen eszmecsere keretében, a résztvevők aktív közreműködésével közösen átgondolni a szakma, ezen belül is főként a felsőoktatási könyvtárak közeli jövőjét. A rendezvénnyel egyben kedvet is szeretnének csinálni a szeptemberben induló könyvtárvezetési szeminárium-sorozathoz, amely a brit menedzsment-szemlélet magyarországi meghonosítását célozza meg.

Gombocz-öszöndfj – Idén három pályázat érkezett. A jelentkezőkkel folytatott beszélgetésen részt vett a Fulbright-bizottság képviselője is. Az elnökség által kijelölt bizottság döntése alapján az MKE első helyen Szakál Gabriellának (DOTE), második helyen Kőrösi Krisztinának (OMIKK) ad támogató levelet a Fulbright-bizottságnál benyújtandó pályázatához.

Nemzetközi kapcsolatok

IFLA-látogatás – Június 4-től 7-ig helyszíni szemlén Budapesten tartózkodott az IFLA két képviselője, a 2003. évi, esetleg itt rendezendő konferencia előkészítéseképpen. Vendégeink igencsak zsúfolt programjuk során tájékozódhattak a kulturális kormányzat támogatási szándékáról; látogatást tettek az IFLA tagkönyvtáraiban, amelyek kisebb rendezvények helyszínei lehetnének; ismerkedtek Budapest idegenforgalmi látnivalóival; bejártak jó néhány szállodát és szemügyre vették a szoba jöhető konferenciaszínhelyeket. Az IFLA illetékes grémiuma tapasztalataik figyelembe vételével hozza meg döntését még a nyáron.

Osztrák vándorgyűlés – Az elnökséget Pálvölgyi Mihály képviselte a Büche-reiverband Österreichs éves konferenciáján Baden bei Wienben. Részletes jelentését ajánljuk azok figyelmébe, akiknek az osztrák közkönyvtárakba van szerencsájük kiutazni. E könyvtárak friss címtárát Pálvölgyi Mihály jóvoltából a KMK szakkönyvtárában vehetik használatba.

IFLA-konferencia, Amszterdam – Hollandiában élő kolléganőnk, Urai Hilda (aki maga is az IFLA központjában dolgozott) jóvoltából néhány kiutazó kollégánk magyar családoknál szállhat meg. Igyekeztünk ezt a lehetőséget tudatni mindenkivel, akinek kiutazási szándékáról tudomásunk volt, és akinek – például hivatalos kiküldetés híján – ez a nagylelkű, baráti felajánlás sokat számít.

Társegyesületek, rokon szervezetek

KKDSZ – A szakszervezet együttműködést kezdeményezett az MKE-vel a közalkalmazotti bérrendszer reformjával kapcsolatban. Az egyesület elnöksége július 8-i ülésén tárgyal erről a kérdésről.

Előzetes rendezvénynaptár:

Magyarországon:

- 1998. július 15–17. Az egyházi gyűjtemények szerepe a helytörténeti kutatásban, a Helyismereti Könyvtárosok V. Országos Tanácskozása, Kiskunhalas–Kalocsa
- 1988. július 30–augusztus 1. Az MKE 30. vándorgyűlése A könyvtárak együttműködése az információs társadalom kiszolgálásában, Salgótarján
- 1998. augusztus 30–szeptember 4. INTAMEL-közgyűlés és konferencia, Budapest
- 1998. október 5–7. Közkönyvtár az ezredfordulón. Magyar–norvég szeminárium, Budapest

Külföldön:

- 1998. június 25–július 2. American Library Association Annual Conference: Global reach, local touch, Washington D.C., USA
- 1998. augusztus 13–15. ISIC (Information Seeking in Context 98) konferencia, Sheffield, Nagy-Britannia
- 1998. augusztus 16–21. 64. IFLA-közgyűlés On crossroads of information and culture, Amsterdam, Hollandia
- 1998. október 11–17. 49. FID konferencia és kongresszus Towards the new information society of tomorrow: innovations, challenges and impact, Jaipur–New Delhi, India
- 1998. október 29–30. The Architecture of Knowledge, two-day British Library–British Council colloquium, London
- 1998. október 15–17. International Conference Censorship, Democracy and Libraries, Riga, Lettország
- 1999. január 25–27. 7th International BOBCATSSS Symposium Learning society – learning organisation – lifelong learning, Bratislava, Szlovákia

- 1999. május 23–26. CoLIS 3, Third International Conference on Conceptions of Library and Information Science: Digital libraries: interdisciplinary concepts, challenges and opportunities, Dubrovnik, Horvátország
- 1999. augusztus 19–28. 65. IFLA-közyűlés Libraries as gateways to an enlightened world, Bangkok, Thaiföld

Állást keres (1998. május 26. után érkezett hirdetések):

Ez alkalommal nem érkezett közlésre szánt hirdetés.

Állást kínál (1998. május 26. után érkezett hirdetések): Az MTA Világgazdasági Kutatóintézete (Budapest, XII. Kálló esperes u. 15.) keres munkatársat feldolgozó és olvasószolgálati munkára középfokú vagy felsőfokú könyvtárosi végzettséggel, angol és/vagy német nyelvismerettel, alpfokú számítástechnikai jártassággal. Fizetés a közalkalmazotti besorolás szerint, próbaidő után végleges alkalmazás. Az érdeklődők Főretteg Katalint keressék a 319-9377-es telefonon.

*

Szerkeszti: Hegykőzi Ilna

Cím: MKE titkárság, 1054 Budapest, Hold u. 6. Tel./fax: 311-8634

E-posta: MKE@MAIL.C3.HU vagy H11200MKE@ELLA.HU

